

Latweeschu Awises.

55. gadagabjums.

Nr. 3.

Treschdeenâ, 21. Janwar (2. Februar).

1876.

Rebakteera adrese: Pastor Safranowicz, Luttringen pr. Frauenburg, Kurland. — Elkpedigija Besthorn l. (Nehher) grahamtu bohde Jelgawâ.

Latweeschu awises lihds ar to peelikumu „**Basnijas un skolas sinas**“ maksâ us jaunu 1876. gadu tapat kâ lihds schim: Jelgawâ fanemoht 1 rubli, Rihgâ pee Daniel Minus kunga fanemoht 1 rubli 20 kap. un par pasti peesuhtoht 1¹/₂ rubli. Kas 24 eksemplarus apstelle, dabuhn 1 wirsû.

Apstelleschanas peenam: Jelgawâ, awischu namâ, Besthorn l. (Nehhera) leelâ grahamtu bohde pee turgus platscha; Kuldiga, Besthorn l. grahamtu bohde; Rihgâ, Daniel Minus l. kantori, teatera un wehwer celas stuhri; Zehsis, Walmuera, Walkâ un Wehterburgâ pee turenas zeen. latw. draudis mahzitajem. Wisi Kursemes un Widsemes zeen. mahzitaji, skohlotaji, pagasta wezakee un skrihwern kungi teel luhgti, apstelleschanas mihti peenemt un tablal apgabdaht.

Rahditajs: No eelkschemem. No ahrsemem. Wiesjaanakabs sinas. Gustaw Wahsas raibs muhscha gabjums. Wehders muhsu darba deweis. Zeita par Mufnes brunneeku pils zelschanu. Zeenigal skohlotai Latweeteri. Atbildas. Sludinaschanas.

No eelkschemem.

No Ranku puses mums teel atkal par behdigu notikumu sinohts. 4. Janwar f. g. wairak Allaschu pagasta fainneeki lihds ar faweem kalpeem un puischeem, kâ ari daschi Snehpeelneeku puischi Geru muishas kroggâ fanahkluschi un, kâ jau tas beesi noteek, lihds pufnakti dsehruschchi. Kad jau ta ilga schuhposchana ween ir leels nesmukums muhsu deenas, tad tomehr tee augti no tahdas schuhposchanas wehl nejaulaki ir, tahdi tee ari schini reisâ bijuschchi. Kad jau wisi labi bijuschchi eedsehruschees, kahds puisis wahrda Ansis Sarga no Snehpeles Luhla mahjahm, ustizigs kalps buhdams, fawu fainneeku meklejis, gribedams to us mahjahm west, lai winsch ne-taptu afsagts, jo tam bijusi nauda kabatâ. Bet teem ziteem beedreem tas nau patizis un tamdeht ari meklejuschi stihdi eefahkt. Das ari laimejees, jo ihâ laikâ gandrihs wisi beedri stahwejuschi kauschanâ, kurâ daudseem galwas, rohkas un ziti lohzeekli nejauki fadaustiti un augschâ minetais Sarga par wifam passits pakritis un bes famanas lihds pulksten 4. pehz pusdeenas gulejis, kamehr pawisam nomiris. Kâ dsirdam, weens wihrs esohht mineto puisî pee mateem turejis un diwi ziti wihrî ar meeteem tif tahli situschchi, kamehr winsch pakritis, tad wehl par wirsu dewuschchi un tad atkal ziteem behgdameem palak dsinuschees. Basistais ari bija no galwas lihds kahjahm wifzaur pawisam fadragahts, ka newareja winu usskatihht bes schauschalahm. Pee wisa schi grehka darba ari fainneeki un deewamschehl ari weens pagasta teefas preelkschsehdetajs dalibu nehmuschi.

Schis grehku darbs jau kriminal teefai tai paschâ deenâ peerahdihts un schini reisâ tee wainigi no peenahkamas strahpes ne-ismuks. Par schahdu breefmu notikumu sinodams newaru pamest bes pahrunaschanas, kahdâ wihsê gan schahdus notikumus zil nezil waretu aissfargahht. Aissfargahht tohs waretu weenahm kahrtahm zaur to, ka pagasta wezakee tahs balles tureschanas un tahs ilgas dsehreju ustureschanahs krodhse-

neekeem pawisam aisleegtu un ohtrahm kahrtahm, ka pagasta teefas iflatru masu stihdi un kauschanohs kroggôs, kâ ari zittâs weetas tublit pehz lifuma apstrahpetu un nelaiistu wakâ, tâ ka tas deemschehl wehl beeschi noteek. Bet pee tam mums ar behdahm ja-issaka, ka muhsu apgabalâ dauds tahdu pagasta wezako un teefas wihrî atgadahs, kuri paschi labprahht dsefshanu kroggôs un kâ jau tas pee dsefshanas zitadi nau dohmajams, ari iskauschanohs mihle un ko pats mihle un par gohdu tura, kâ par tahdahm wainahm zitu sohdihs? Par schahdahm leetahm buhtu dauds ko sinoht, bet lai peeteek ar schim. Das dumpis un beskaunibas darbs, ko kahdi desmit wihrî kahdâs Wahres muishas mahjâs bija pastrahdajuschchi un kas jau pee Ranku pagasta teefas ismekleschanâ stahweja kur ari jau tee wainigee bija isdabuti, kâ Latw. aw. isgabjuschâ gadâ sinoja, nau wifs sohdihts tamdeht, ka weens teefas wihrs pats minetu fainneeku peerunadams to paschu ar teem wainigeem salihdsinajis un ko weens teefas wihrs salihdsina, to jau ziti wairs ne-ees strahpeht. Dytira prohwe ir, ka kahds krohna G... pagasta S..... fainneeka dehs, lai gan wairak reises winam strahpe no spreesta, tad tomehr wehl neweenu reisu nau apstrahpehts un tas fawu nekahrtibu drohschi ween wehl us preelkschu dsen.

Mums nu gan pa datai jauni pagasta wezakee un teefas wihrî iswehleti, bet waj tee nu fawu amatu pareisi kohps, to lai Deews dohd.

No Augschemes. Mums Latweescheem mehds pahrmest, ka mehds esohht tahdi kautini, kas reti kahdu wahrdu waj freedumu par sewi — un ja ari taisniba buhtu — spehjoht panest nepretojuschees un nepeelikuschchi klahht fawu „Bet tatschu!“ Negribu leegt, ka tahdai pahrmeschanaî ir fawa weeta, bet ari tas ir taisniba, ka daudsi dsenahs no tam wakâ tift un eet pilneem sohleem us to wihrî augumu, kur spehju us kahjahm nostahweht, kad ari jareds brihscham lohdes waj pretim waj gar ausihm skraidam. Sinams wehl ir laba teefa ari tahdu, kas tif ko kahdu afu wahrdu pret sewi dsird, tad bailigi trinahs un spahrdahs „Kas to fazijis?“ „Kas drihkt to no mums fazihht?“ it kâ besdeligas lakim pakat dsihdamahs ar fawu „Kur rihtste? Kur rihtste?“ No muhsu Elksneeschu brahleem ir padaudsinahts, ka tee esohht dusmu peestrehbu-

ſchees zaur weenu ſinu, ko lahds M. Sl. l. isnehmis is kahdas Augſchſemes ſklohotaju konferenzenes, us furas Dambran l. par daschadahm nelikliabahm Augſchſemē runajis. Zif es ſinu, ta leeta nemas tā nau un turu tapehz par waijadſigu ſawus Elſneefchu zeeminus zitu azis ſlaidroht no tahs pahrmefchannas, it kà tee neſpehtu aſu, bet pateefu wahrdu panest, ko reis par Augſchſemneefchem runa. Dambran l. ir ſawā draudſē jau dauds gadus paſiſtams kà wihrs, kas neelus mutē nēnem. Elſneefchi ſin it labi, kad winu mihtſch Dambrans kur buhs draugu ſtarpā par dascheem tumscheem plekeem runajis, kahdi wehl ari ſchur tur Augſchſemē rohdahs, ka ta nau nelahda nelaiame, ka par to neweenam prahtigam nau weeta, tur duſmotees, bet tas ir mihleſtibas darbs, ko katram tautas draugam waijadſetu wehrā likt. Dimants ir jattrin, ja to grib ſpohſchu dabuht. Neba ari Dambrana wahrdi ir ſihmeti us wina paſcha draudſi, ko wiſch ſaweem gribehs teikt, tur winam ir bijuſchas un buhs ſimts zitas weetas, nekā ſweſchu auſis. Wina wahrdi ſneedsahs par dauds Augſchſemes puſehm un to geli es tatschu gribetu redſeht, kas ſaka, ka it nekur Augſchſemē tas nau atrohdams, ko Dambran l. pee wahrda peefauz. Un kad ari 5 waj 10 tahdas mahjas buhtu, waj tad tee nebuhtu wehrts, ka gar wineem ruhpejahs, kà jaukaku dſihwi eewetohht. Es paſiſtu dauds Elſneefchus, kas jau daschu reis draudſigā kohpu buhſchanā tahs paſchas leetas pahrrunajuſchi, ko Dambran l. Waj tapehz kahda nelaiame? Kapehz to draugu ſtarpā nebuhs pahrrunaht? Pehz manahm dohmahm M. Sl. l. nau labi darijis eekſch tam, ka wiſch kà dſirdu is Dambran l. runas til tohs piparotohs wahrduſ isnehmis, bet daschu zitu gabalu, kas tohs kaulus ſedj un dauds jaukafus dara, pametis nepeeminetu. Bet ari tapehz Dambran l. prahtigo Elſneefchu azis ne mats netaps kuſtinahts. Ja daschi pahr Elſneefcheem iſdaudſinajuſchi, ka wini tahdi, kas katru Augſchſemes peemineſchanu ſihme tuh-dal us ſewi un duſmās ſwilſi, tilkihds ka mitahs medu ween doht laiſiht, tad waru apleezinaht, ka Elſneefchi nau wis tahdi un ka wini parahdihē, ka winu mihtſch Dambrans paleef wineem mihtſch kà bijis, kad wiſch ari wehl diwreis til bahrgi to, kas melns ir, norahda par melnu un ne wis par baltu.

Nahburgs.

Pee Baltijas domehnu waldibas 7. un 11. Februar nahts us iſſohliſchanu: Krohna Leel-Sefawas ar Wanku un Weiklu krohgeem; Bagu muſcha un krohna Blintes muſcha.

Kuldigā ta jauna pilſehta ſkoha tika 10. Janwar, dauds lungeem klahht efoht, atwehreta. Pilſehtam un wiſai aplahrtenei tas nu buhs par leelu labumu. Bet preekſch wiſa aprinka ar ſcho weenu tahdu ſkohlū nebuht nepeetikō. Tapehz, kà dſirdam, Saldus apgabala pag. wezakee ar ſaweem nowadeem ſtipri to leetu nemohht pahrrunā, ka waretu tahdu pat ſkohlū ari Saldū drihs eetaiſiht. Wiſeem teem pahri deſmit nowadeem un Saldus pilſehtinam kohpā ari ta iſdariſchana nemas nenahktohs til gruhtha. Bet ja negrib weſelu gadu nelaweht, tad buhtu labi, ka Saldus jauna Kirſpehles komiſione ſcho leetu drihs rohkā nemtu un ſahktu zela eegrohſiht.

Ap Rihgu 6. Janwar ir atkal uſſnidſis, bet tomehr nau nelahda ihſta kamanu zela.

Pee Kenguraga tai leelajā audeklu ſabriki 8. Janwar uguns iſzehlahs, kas wiſu ſabrika ehlu ar mantibahm pelnōs wehrtija. Skahde ir aptakſeereta us 115 tuhſt. rubl. Fabrikis bij uguns koſēs apdrohſchinahts. Uguns ir zaur to iſ-

zehlees, ka linu ſukatawā kahds ſpalitis ir dabujis pee lampas aiſdegtees un pakulās eekriſt. Leefmas bij augſchtāhſchās iſzehluſchahs un laizinjſch aiſtezeja, kamehr ar ſprizehm atſkrehja, tā tad dſehſeji to ſabrika ehlu newareja wairs iſglahbt, til to nelahwa, ugunim tahlak eet.

Zſwaines draudſē, Kraukleneefchi jau preekſch kahdeem gadeem ir grahmatu laſiſchannas beedribu gruntejuſchi; beedru ſkaiſs ſtipri wairumā gahjis un grahmatu ſkaiſs krahjumā efoht jau pahri par 600. Teem ir ari ſawa dſeedaſchannas beedriba, kas jautri tohp kohpta. Dauds pateizibas pee wiſahm ſchihm eerikteh m ir pelnijis ſklohotajis J. Gubben lungō.

Pehterburga. 1875. gadā ir 8 jaunas kugineeku ſkohlās eezeltas: Kertſchā, Sewaſtopolā, Dnegā, Alkermanā, Baltiſchportā, Galajā un 2 Kurſemē. Tā tad nu pawiſam jau buhtu 29 tahdas ſkohlās, wehl griboht 22 zelt.

Pehterburgas-Zarſko-Selas dſelſzeta direkzija ir braukſchannas takſi pazehluſi par 10 procentēs augſtati. Starp abeem pilſehteem pirmajā klaſē wiſwairal brauza augſtee bagatee wirſneeki. Tee nu tagad ſawā ſtarpā wiſi norunajuſchi, nebraukt zitadi kà treſchajā klaſē. Tā tad nu eimohht garas rindas wagonu no treſchahs klaſēs, bet no pirmahs neredſohht neweenas. Direkzija bij zerejuſi ſawas eenahkſchannas ſtipri waitroht, bet tā nu eet atpakal. Wiſi dohma, ka ſchahda mahziba ſpeediſchoht takſi atkal atpakal us leiju.

— Preekſch kugineeku ſkohlām ſchini 1876. gadā ir gaidama krohna palihdſiba: 5600 rubl. preekſch Wentepiſk, Uſchawas un Zilſburgas ſkohlām; 1900 r. preekſch Balangas un Enguru ſkohlām; 1000 r. preekſch Uinaschu, Dundagas, Lub-Eſeres un Wenkulu ſkohlām.

Ap Blozku jauna gada nakti ir manijuſchi gaiſā atſpirdam un ſchwirkſchkoht garam noſtreenam weenu degoſchu gaiſa almini (Meteor); wiſs gaiſa ſtrehkis ohdis pehz wijolitehm.

Pinnu ſemē 1. Janwar ir braukſchannai atwehreta ta jauna dſelſzeta lihnija no Lawaſtigus lihds Tamerforſai un no turenēs us Ahbo pilſehtu. No Ahbo brauz 14 ſtundās lihds Helſſinforſai.

Wilnas gubernā tagad eedſihwotaju ſkaiſs ir ſaſklaitihts kohpā un ir 1 milions un 1 tuhſtots. (Tā tad tur dſihwo 2 reis til dauds laudis ka Kurſemē.)

Ap Iweras pilſehtu to 17. Dezember pee 33 grahdi ſala ir wairal ſemes fatrihzeſchannas manitas. Buhš gan zaur ſemes plihſchanu ſalā zehluſees un newis zaur eekſchemes uguna ſpehlu.

No Jaltas rakſta, ka Krimas ſalai ſen ne-efohht tahds ſals bijis, kà ſchogad. Tas tur reti peeredſams, ka termometers nokriht us 9 grahdi ſala. Behdas tur zaur to jo leelas, ka truhkſt malkas, ar ko dſihwokius ſildiht. Tur ir par ſcho ſala laiku malkajuſchi lihds 36 rubli pa 1 aſi malkas. Tuklahht bij zeli ſtipri ſneega aiſſlohdſiti, tā ka prezes no lauteem mas tika eewetas un Jaltas eedſihwotaji dabuja malkahht par 1 pautu 4 kap., 1 mahrz. ſweeſta 60 kap., 1 kahpoſta galwinu 30 kap. u. t. j. pr.

Ari no Kurſkas u. z. Kreewijas gubernahm rakſta, ka tur ir ſneega pawilnam.

Kaſanas kauſmani ſawā leelā preekā, ko jaunſamais Siberijas dſelſzetsch ees gar Kaſanu, ir muſſu Kungam un Keiſaram luhguſchi, lai atwehl jauno zelu noſaukt par „Aleſandra dſelſzeta.“ Keiſars lizis pateiktees un atbildu doht, ka wiſch buhs ar meeru ar to wahrdu, kad ar Deewa palihgu zetsch buhs gataws.

No ahrfemehm.

Jaunõ gads rahda wifahm walstihm darba pa pilnam: Spanijã un Franzijã pohschahs us walstis runaskungu zelschanahm, kuru rohlãs buhs swarigi darbi nodohiti; Englan-tes parlaments dabuhs fwehrt fawu wadonu darbu un isturefchanohs. Greeku semẽ un Rumeniã spehle ar uguni un strihdahs paschu starpã lã newaijadsetu. Italiã kaujahs ar naudas behdahm. Wahzsemi peeteek ar eekschligahm dari- fchanahm starp Bruhscheem un ziteem Wahzeescheem, starp ka- tofu basnizu un keisara waldibu u. z. Belgija ir nemeera pilna. Amerika gluhn us Kuhbas falu un Turku semes ne- meers, schi bailiga dsirkstele, stahw wehl tapat ne-isdsehsta un war drihs warenaõ leefmas fazelt.

Lafitajeem atkal wiswairak ruhpehs, lã stahw ar Turku karu. La leeta nu tagad stahw tã: Austrijas weetneeks schi- nis deenãs eefneeds Sultanam fawu padohma rakstu, ko wifu no Sultana peeprafa preeksch teem apseeesteem tautineem; tee 5 weetneeki no tahm zitahm leelwalstihm ees un ar wahrdeem isteiks, ka ari winu walstis to paschu gaida. Nu redsehs, ko Sultans atbildehs. Warbuht winsch prohwehs us to atfauk- tees, ka winsch jau patõ wifas tahdas brihwibas ir apsohli- jis. Bet kad wifas 6 leelwalstis eet us weenu rohku, tad Sultans gan nezerehs, ka tahs liffees ar wahrdeem ween mutes aishahstees, tahs peeprafis, lai usrahda tahs apsohli- tas atswabinafchanas. Kad ne, tad leelwalstihm til waija- dsetu fawu rohku no Sultana atraut un nemeera dsirkstele, kas tagad stahw lã apafsch flogha, degtu drihs leefmas pa wifu Turku semi un Sultans buhtu drihs pa kahjahm nemts. Kad Austriã aisslehdõ to weenu uhdens zelu (Kleka ohstu), tad Sultana armijai tuhda bes prowjantes japaleek. Kad Kreewu seme neleegtu, tad Montenegro un Bulgariã un Serbiã u. z. gabali tuhda eetu pa nemeerneekem un Sultans ar wiseem nektuhu wis galã. Tã tad gan jadohma, ka Sultans buhs til gudrs un smalki apsohlipees wifu dariht, ko no ta pee- prafa un schim brihscham wispirms peeprafa weenadas teefi- bas preeksch kristigeem lã Turkeem, nodohschanu atweeglinafcha- nu, ka kristigeem buhs wareht eet par pilnigeem leezineekem pee- teefahm (lihdõ schim ari tas nebij), buhs eezelt komisioni pa pusei is kristigeem, pa pusi is Turkeem, kas kohpã lai wakte, ka apsohlichanas tohp turetas. Sinams, to neweens newar wehl sinah, waj Sultans ari mas spehs to ispildiht, ko soh- la? Sultana augsta waldiba stahw us tam, ka Turku azis winsch ween ir tas Deewa weetneeks, wisi kristigi nau wairak lã funi un Turks debesi peln, kad winsch tahdus funus ar kahjahm min — waj Turki mas buhs us to peedabujami, ka lai Sultanam klausa un nu us reis eeskata tohs „funus“ par blaku sehdoofcheem? Waj Sultana waldiba ar fawahm naudas schkaidischanahm warehs ari pastahweht us taifnigahm nodoh- schanahm ween? Bet nu reis ta leeta ir til tahlu nahkusi, ka tai ir ja-eet faws zelsch un leelwalstis newar palikt puszelã. Nemeerneeki pastarpam karo duhschigi us preekschu, ranga Turku kara spehku pohstih, kur un lã waredami. Winu lihdschini- gais wirswadonis Lubobratitsch ar dascheem fastrihdejees ir no fawa amata atfahpees, bet wina weetã tagad nemeerne- keem ir par wadoni Beko Pawlowitsch, firdigs un lohti ma- nigõ wihrs, kas Turkeem nekur nedohd meeru.

Ari Italiã ir nu wispahrigõ kara deenests nogruntehtõ; ir armija un reserwa un militfchas. Armija spehschoht usrah- diht 300 tuhst. kara wihru, reserwa ari pee 150 tuhstoschi. Walstis ar tahdu spehku war gan ari lihdsrunah.

Englante ir gan til tahlu tahm zitahm leelwalstihm pee- beedrojusees, ka Sultanam buhs to padohma rakstu preekschã likt, bet tahlak wina grib swabadu rohku patureht, kad Sul- tans ar waru buhtu japeespeesch, lai ispilda, ko sohlahs.

Spanijã Don Karlos fawã prahtã ir wehl lohti augsts. Ari winsch jaunã gadã ir us faweem pulzineem manifestu is- laidis, kas fkan deesgan johziga. Winsch stahsta, ka winam warbuht wehl gadischotees karsch ar Ameriku, karsch ar Wahz- semi, bet winam tas nenahkschotees nemas gruhti eenemt Ma- dridu, uswareht Spaniju, nofaroht wifu Ameriku, fakaut wifu Wahzsemi. Mute gan buhtu warena.

Kahds Amerikaneetis Haase ar feewu un 2 behrneem ne- fen kugim grimstoh jubrã noslibka. Tagad nu stahw teefu ismelleschonã, waj wihrs waj feewa ar behrneem papreekschu nahwẽ eemiguschi, jo kad wihrs papreekschu miris, tad wifa labi leela mantiba kriht feewas radeem, ohtradi atkal wihra radeem. Bet gruhti nahkfees leezibas sadabuht.

No Amerikas meschonõ tautinahm, teem bruhnajeem In- dianeescheem nostahsta, ka wini lohti bailigi esohht, kad winu gihmjus grib nomahleht jeb fotografeereht; wini stipri to ti- zoht, jo bilde labi isdohdotees, jo zilwekam pascham tad wirõ semes janihkst. Kad reisneekam Kane Indianeeschi reis par dauds nahkufchi us kaku un nekas nelihdejis, tad winsch drau- dejis winus wifus nomahleht un tuhda wisi ischkidufchi. Weenam zitam reisneekam tur nupat gandrihs lohti flikti zaur to isgahjis; winsch mahlejis kahda augsta Indianeescha wa- dona gihmi un bijis ar pusgihmi gataws, te to ziti pamani- juschi un zehlfufchi lehrumu, ka fweeschais grib wihrum pusi at- nemt, bijusi kaufchanahs un gadijees, ka wadonam ar soh- binu pus gihmis tizis atschelkts; mahlderim tikko laimejees dsihwam ismukt. S.

Telegrafa sina.

No Pehterburgas telegrafs to behdu wehsti atnesis, ka au- struma juhrmalas gubernu zeen. **Generalgubernatora kungs, firts Peter Romanowitsch Bagrationõ nomiris.** 19. Janwar Jelgawas kreewu basnijã tamdeht truhres deewakal- poschana tapa notureta. Wifas klastakas sinas wehl truhst. R. S—z.

Wisjannafahs sinas.

Preeksch Rihgas - Zukuma dselszela stazionehm ir nospreesti 16 schandaru unterofizeeri, kas dselszela beedribai buhs ja-ustur. **Kuldigas** latw. draudse starp isg. gada mirufcheem (264) bij 40 behrni, kas ar balahm bij mirufchi. Bij pamesti ne- pohyeti un nespehja gruhto fehrigu pahrzeest. Preeksch drau- des nabageem schini draudse bij isg. gadã famesti 140 rubl. (Anz. f. Golding. u. U.)

No Pehterburgas. Wirtembergas kehniene 12. Janwar schurp atbraukufi, apmekleht fawu gruhti flimu mahfu, leelfirsteni Mariju Nikolajewnu. Leelfirstenei spehki manoh eimoh masumã. Ari wisi behrni ir fapulzejuschees ap fawu flimu mahfi. S.

Gustaw Wahsas raibs muhscha gabjums.

14. gada simtena beigãs par Norwegu semi waldija kehni- nene, wahrdã Margreeta, kas mantoja ari Dahnu semi. Swee- dri ar faweem kehnieneem nemeerã buhdami ari padewahs keh- ninenei Margreetai un 1397. gadã Kalmarã tika deriba no- slegta, ka tahs 3 walstis: Sweedriã, Norwegiã un Dahnu seme stahw joprohjam sem weena kehniã fzeptera. Mar-

greeta bij ta pirma waldineeze, kas sawu galwu ar schein 3 kchninu krohneem puschloja un ar spehzigu rohku par sawahm semehm waldija. Gan nu bij deriba noteikts, ka katra walsts lai natur sawas rektas un likumus, tomehr schi fakohposchana atnefa sawus nelabus auglus; Dahni zitus atstuhma pee ma-las un patureja stipri wirsrohku.

Ar Krischjahni to obtro jeb pikto, kas 1513. g. sahka waldbiht, preeksch Sweedreem eesahlahs behdigi laiki. Sweedreem bij saws waldischanas medejis, bet to nu wispirms Krischjahnis raudsija atgruhst, lai waretu pats pilnigi Sweedrus pahrwaldiht. Dahnu kara spehks eelaulahs Sweedru semē, sakahwa Sweedrus un Krischjahnis 1520. gadā likahs Stohholmā krohneetes. Bet wisa panahka wara un gohdiba nespehja Krischjahna sirdi meeru atnest; kā tihgers winsch flahpa pehz zitu asinim, kur ween few kahdu pretineeku manija. Leels pulks Sweedru angstimanu, walstirahtes fungi un bislapi un ziti, kas ween tik kchninam bij usmeloti kā klusi pretineeki, tila zaur bendi aplauti. Bet schis asinis brehza kā zittahrt Ahbela asinis us debeshm pehz atreebschanaš. Jau wirs semes Deewa sohdbiba panahza Krischjahni. Starp nokautajem bij ari weens Sweedru senata kungs, pehz nahkams no wezahs Sweedru kchninu zilts, tam bij weens dehls Gustaw Wahsa, jeb Gustaw Eriksons, to Deens bij par Sweedrijas glahbeju isredsejis. Kahdā kauschana Gustaw Wahsa bij krittis Krischjahna nagos un nu winu noweda us Kopenhagenu, kur tas dabuja zeetumu baudiht un pehz ilgala laika pret kahda radineeka naudas galwoschana (6000 dahlde-reem) dabuja swabadibu. Bet Sweedrija jau bij pastarpam no Dahnu waldbibas apflohdsita. Kas nu bij Wahsam daroms? Waj atkaut, ka wina dahrga tehwseme tohp apaksh kahjahm samihsta jeb raudsicht, ka war Dahnus is Sweedrijas isdihst? Wahsas sinaja, kad winsch is Kopenhagenas pabehgs, tad wina radineeks pasaude tohs eelihlatus 6000 dahlderus, bet jauns buhdams winsch rehlinaja tā: kad taws nodohms isdohdahs, tad warefi to pasaudetu kauzionu gan ismakscht un buhfi sawu tehwseni no wehrgoschanas atswabinajis. Winsch nogudroja behgt, apgahdajahs semneeku apgehrbu, peebeedrojahs Wahsu lohpu kuptscheem, kas patlaban uspirktus lohpus no Jitlandes dsina, teem winsch gahja lihds par lohpu dsineju; tā winsch laimigi notika lihds Lihbekai. Tur winsch gahja us raktuš, dewahs pasihstams un luhdsa palihdsibu. Lihbekeeschi bij ari jau gatawi palihdsieht, tē atskrehja Banners, prohti tas radineeks, kas to naudas kauzionu bij par winu eelizis un peeprafija, lai wina rohkās nodohd Gustaw Wahsu. Tik tik Lihbekas birgermeisteram isdewahs rahstlungus us to peedabuht, ka tee ne-isdewa winu Dahnu nagos aipakat, bet tomehr nu Wahsam 7 mehneschi bij jagaida Lihbekā, kamehr tas dabuja kahdā kugi eetikt un us sawu mihlu tehwiu, Sweedru semi, pahrbraukt. Bet ko nu tur daricht? Winsch gahja Kalmara pee Sweedru komandanta un dewahs tam pasihstams. Komandants istruchlahs un luhdsa Wahsu, lai steigshu dohdahs prohjam, jo zitadi tam esohst winsch janem zeeti un janodohd Dahneem. Gustaw Wahsa prastā semneeku uswalkā dewahs kahjahm tahlak, bet Dahni dsina winam pehdas, tā tad wihrs tik pa naktim us preekschu dewahs un pa deenahm slehpahs meschā waj labibas laukos. Kur winsch us zeka eeraudsija kahdu pulzinu semneeku kohpā, tur winsch peegahjis ar teem aprunajahs un winu sirdis greefa us to pusi, ka wiseem jazelahs kahjās un swejcho dsineju nastas janokrata, bet winsch atrada aishahstas ausis, laudis kra-

tija ar galwu un Wahsa wareja tahlak eet. Behl winsch sawu leelo zeribu lika us sawu schwahgeri, kas bij augsts rahstlungs, bet ari tas negribeja ne dsirdeht no Wahsas nodohma, bihdamees, ka winsch lihds ne-ekriht leelā pohstā. Rokusis Wahsa nonahza us sawa tehwa muišchu un tur nu klusumā mita. Pastarpam kchninsch Krischjahns darija sawus waras darbus us preekschu un lika ari Wahsas wezu tehwu nokaut. Dehls isdirdis, ka wina tehwa asinis tohp isleetas un ka leela maksa ir isfohlita, kas wina galwu kchninam atnes un ka ikweenam ir nahwe peedraudeta, kas Wahsam paspahni dohtu, un telaja kā dsenata stirna schurp un turp, neweens nedrihkssteja winu pee few usremt, nekur tas ne-atrada palihdsibu.

Sawās behdās Wahsa dewahs us to kalnaju, kas us Sweedru un Norwegu rohbeschahm; scho semes apgabalu sauz par Dalekarliju, tur dsihwoja kalnu laudis, sirdigi Sweedri; pee teem Wahsa zereja patwehrumu dabuht. Bet zelā esohst tam padarija leelas behdās wina wascha fulainis, kas to ap-saga un pabehga. Wahsa tam dsinahs pakaf, bet pee tam pasaudeja wehl sawu sirgu, tā ka nu bij kahjahm un bei kahdas mantas. Winsch pagahdaja few zirwi un to par plezeem lizis dewahs kahdā pilfehlinā un gahja kalnu razejōs, bet ar schahdu smagu darbu ne-apradis nespehja tur ilgi istureht un gahja atkal pee kahda semneeka par kalpu, par labibas kuhleju. Ziteem kalpeem nahza daschadas dohmas, kad tee sawu jauno beedru usluhkoja, drihs pamanija apaksh ta prašta uswalka wina smalko krellu, sahka galwas sadurt kohpā un ari fainneeks pats drihs isdabuja, ka tas bij tas dsenatais Wahsa, us kura galwu bij leela maksa likta. Semneeks sawam draugam dewa padohmu steigtees dsitak kalnos, to ari Wahsa darija. Gan winsch za lihds schim bij no Dahnu nageem palizis isfargahs, bet weenreis tiko nenobeidsa sawu dsihwibu kahda esera uhdenōs. Gribedams taisni par eseru tikt, winsch ne-behdaja neko par plahno ledu un eeluhja un tik tik dabuja israhypotees. Ohtrā pus esera winsch usgahja weenu semneeku, kas zittahrt bij ar Wahsu kara gahjis, pee ta tas zereja paglahbinu, atrast, bet schim wihrām bij blehdiga sirds. Winsch islikahs par ustizamu draugu, bet bij sawā sirdi apnehmees nabadsinu pahredoht un no Dahneem to apfohlitu maksu nopelniht. Winsch fazija us Wahsu, lai paleekoht wisa meerā wina buhdinā, schis eeschoht aprunatees ar ziteem semneekeem, kā wislabaki Wahsam palihdsieht, bet gahja teescham pee klastaka Dahnu komandanta un no ta isdabujis 20 saldatus nahza kert rohkā to dahrgu putninu. Bet nahza par wehlu. Semneeka feewai bij schehligaka sirds bijusi, ta sawa wihra nodohmu sinadama bij pahri wahrdinu Wahsam pateikusi un tam wehl sirgu un kamanas dewusi, lai tik muht prohjam. Wahsa nu nobehga pee kahda mahzitaja, ar ko preeksch gadeem bij us augstahs ffohlahs kohpā bijis. Mahzitajs nu sawu weesu paglabaja wefelu nedelu basnizā, kamehr usmekleja weenu ustizamu fainneeku Nilsonu, kas nu Wahsu nehma pee sewis un sinadams, kas wina weesis tahds bij, to drohshi fargaja; lai neweens winu nepasihstu, fainneeks lika tam lihds ar ziteem gahjeem strahdaht. Weenu wakarū Wahsa patlaban pee krahfnes sildijahs, tē atwerahs durwis un pulks Dahnu saldatu nahl eekschā mekledami pehz Wahsas, kura pehdas bij lihds turenei peedshitas. Saimneeze ahtrumā apkerdama, kas daroms, gahba pehz lahystas un zirta Wahsam par muguru un islikdamahs dufmiga tam usblahwa: „I tu sliktis! Waj tew nau kauna tik ilgi tē silditees, tuhda! ahra pee darba.“

Saldateem ne prahtâ nenahza, ka tas, ko feewina fapehra, waretu buht mekletais prinziis, un tee gahja fawu zelu tablak. Saimneek's winu nu paslehya falmu wesumâ un brauja ar to pa zelu; bijufchi fur nebijufchi saldati bij atkal ap wesmu un ar faweem eesmeem badija wesumâ, waj tur ne-efoht kas eefchâ. Ar weenu duhrumu bij ari Wahsam ziska fadurta un afinis pileja is salmeem us sneega. Nilson's bihdamees, ka saldati pamanih's afinis, pagaidija kamehr tee pagahja gabalinu nobstak un ar fawu kabatas nasi eegreesa sirgam ziskâ, lai reds, no kurenes afinis pil. Schi leeta atkal isglahba prinzi. Behz ne-ilga laika Wahsam kahja bij fadsijufi un winsch wareja tablak fawu darbu west, laudis eekustinadams us to, ka lai fametah's us weenu rohku un nohrata Dahnu juhgu.

Seemas swehtku deenâ bij Dalekarleem leela fapulze. Wahsa uslahpa us kahdu kalniru un runaja ar dedsiigeem wahrdeem us laudihm, israhdiya tahs behdas, kahdâs wisa seme smohl un dewahs wineem pasihstams. Wis's kauschu pulks gawileja to dsirdedami un redsedami fawu senako lehninu pehznahkamu, daudsi swehreja winam klausihht un eet, kury winsch tohs grib west; bet leelais pulks tomehr bij wehl bailigs un gribeja nogaidiht. Wahsa mekleja few zitus draugus un gahja us zitureeni. Behz kahda laika tai puse atnahza weens Sweedru muishneek's, kas wisu to paschu teiza, ko Wahsa un wehl peelika to sinu klahht, ka Dahnu lehninsch efoht apnehmee's katram Sweedru semneekam list nozirst kahju un rohku, lai nekad neppehj pret Dahneem karohht. Un laudis to tuhdał tizeja un fahka noschehloht, ka Wahsa jau aigahjis, jo tas waretu nahkt par wadoni un isglahbt laudis. Ziti atkal nesa sinas, ka Wahsa wehl efoht tumumâ un warohht to pasneegt. Tuhdal daschi ar slidkurpehm dsinah's winam pakat un atradufchi weda ar leelu gohdibu atpakat. 200 Dalekartu jauneklu tuhdał winam peebeedrojah's un pirmais darbs bij, ka isdsina Dahnu's no weena netahla zeetokfchna. No ta brihscha Wahsas kara spehks fahka stipri augt; ihfâ laika tam jau bij 3 tuhktoschi kara wihru. Wahsas slawenee kara darbi tika daudsinati pa wisahm malahm, no wisahm Sweedrija's pusehm fatezeja kara wihri kohpâ, issauza Wahsu par walstskara wadoni un weena gubernâ pehz ohtras atkrita no Dahneem un peekrita Wahsam. Krihschjahnam wehl til bij atlizis Stokholmas pilsehts, ko ari Wahsa no uhdens un semes puses aplehgereja; ari to Wahsa dribs dabuja sawâs rohkâs un kad winsch nu 1532. gadâ tureja leelu walstsfapulzi, tad ne-flaitami tuhktoschi tezeja kohpâ winam pateikt, winu gohdi-nahht. Dahni bij isdsihtu un bij nu jauns lehninsch jazek. Kursch nu gan buhtu wisu sirdihm til dahrgs bijis, ka Wahsa? Râ no weenas mutes wisi fauja: „Esi tu muhsu lehninsch!“ Bet Wahsa atbildeja: „Es pateizu Jums mihsu tautas brahli par Juhfu mihslestibu. No es esmu darijis, to Juh's mau palihdssejant isdariht. Ta jaukala alga man ir Juhfu ustiziba, bet to krohni es nenemu, zeleet tai weeta zitu, kas wezaks ne kâ es.“ Tad wisu preeku balsis pahwehrtijah's skumjas, asaras bira par waigeem, laudis krita us zekeem un luhdsahs, lai Wahsa apshehlojah's par fawu tehswemi. Tad winsch nu ari kahwah's peerunatees, usnehma lehnina amatu un waldija teizami lihds sawai nahwei 1560. gadâ. Rehnina Gustawa I. darbs tas bij, ka Sweedru semê ta zaur Martiniu Luteru is-flaidrota ewang. tiziba tika eewesta, ka kalnu razeju dsihwe taya pawisam zitada, ka semneeku fahrta dabuja to teesibu lihdsbalsfoht paschâ walstsrachte, ka Sweedru andele usplauka

u. t. pr. Us Krihschjahna waldischanas guleja kâ kahsti. Ari Dahnu semes runas lungi ar winu sanihka, nolika to no lehnina amata un eezehla few zitu lehninu, Fridriki no Olsteinas. Krihschjahns nu blandijah's atstah'ts wisaplahrt pa zitahnu walstihm, palihgu few mekledams, bet nekur ne-atrasdams. Norwegu semê winam isdewahs daschus us fawu pusi dabuht, kas winu par lehninu issauza, bet Dahnu lehninsch Fridriki's nahza ar kara spehku un dabuja Krihschjahni sawâs rohkâs. Nu to noweda us Alsen salu, fur winsch 17 gadus kâ zeetumâ nodsihwoja un wareja pahrdohmah't par fawu agraku breefmigu waldischanu. Behzak winsch pawisam atteizah's preeksch few un faweem pehznahkameem no Dahnu lehninu krehfla un nu winam dewa swabadibu, wehl 8 gadus winsch mita us Alsen falas, kamehr 1559. gadâ 78 gadus wezs buhdams nomira.

Behders muhsu darba dewej's.

Dwaschoschana nau wis kahds weltigs un leeks meefas tehrmanis, bet winai ir swarigs darbs pee muhsu dsihwibas usturefchanas; jo:

Pirmkahrt wina peepalihds pee muhsu afinu tihrischanas un:

Dhrtkahrt ta eededsina jeb eepuhfch muhsu dsihwibas uguntinu un puschlo bes miteschanas lai ta neapflahptu. Sawu darbu wina isdara ar diweem rikheem, ar rikli un plauscheem.

Dwaschas pirmais darbarihks, balsa rikle kahdi 20 skrimfla rinki, kas ar stipru plehwi ir saweenoti. Rihkles augfchgalâ, kas mutê atrohdam's, ir masa galwina un eefsch galwinas masa schkirbina, kuru fauz par balsa schkirbinu. Us schah's schkirbinas ir mas's skrimfchta wahzinsch, kas pee dwa-fchas eewillfchanas weegli zilajah's un kriht, kâ wahzinsch us pumpja kanninas. Schi klapite us balfaschkirbinas tadeht uslikta, lai pee ehfchanas nekâs ne-eekristu eefsch balfarihkles un kad kahdreis kahds krihsflinsch tur eefchaujah's, tad jahahse, kamehr tas skreen ahra.

Kruhtis balfarihkle isdalah's diwos saros un plauschos isplehschah's schuborschuburos un pabeidsjah's eefsch daudj masahm puhtelitehm, kas wisas ir pilnas ar gaisu un apnemas no wis'malkalahm afinsdsihflinahm. Tahdâ wihsê plauschi ir pilnum pilni ar gaisu un kad to no wineem ispumpetu, tad tee fahchluktu kâ uspuhst's pubflis. Plauschi ir kâ kahdas plehschas, kas dwa-schu kruhtis eerauj un atkal no tahm istumj, un tas gais's, ko pee-audsis zilweks us weenreis kruhtis eerauj, istaifa zaur zaurim nemoht 33 kubitzellas.

Dwaschoschana kâ jau drusku peemineju, distileere muhsu afinis, deenâ nu nakli bes miteschanas; jo tumfchi farlanas afinis no sirds laba lambara tezedamas welkâhs eefsch abeem plauschuspahrneem, fur tahs ar gaisu fatikdamees paleel gaischi farlanas un tad tek atkal atpakat sirds kreisajâ buhdâ.

Tahdâ wihsê gaisapilnas plauschas atnem afinihm tahs tumfchas ohgtu fatura datas un pataifa afinis neween gaischas, bet ari frishchas, un zaur gaisfalahbes saweenofchanoh's ar ohgtu faturu iszelah's ohgtufahbe, ko meh's isdwaschojam. Bilnigi pee-audsis zilweks isdwascho katrâ deenâ, tas ir eefsch 24 stundahm 20 lohtis ohglufatura, kas bagatigi atrohдах's eefsch stahdeem un galas, kas zilwekam der par baribu un winsch tadeht zaur ehfchanu atkal to atdabu, ko zaur isdwaschoschonu pasaudejis. Bet kâ jau mineju, eedwaschoschanai

ir wehl ohtris fwarigs usdewums, eededfinaht un uftureht muhsu dshwibas uguntinu, kas ta noteek: Tas no flahbekla grubfnes gais faweenojahs ar to ohglu faturu eefsch afinim un zaur to faweenofchanohs rada dshwibas siltumu. Ta nu pehz lihdsibas runajohht afinis ir muhsu dshwibas ugunkurs, eefsch kura Raditajs jau preefsch dsimfchanas ar pirmo dwafohinas willfchanu eefschlis to dshwibas kwehlofchanu, un pee fcha dshwa farkana ugunkura peelizis diwas beswainigas jumprawas, kas wifu zilwela muhschu deenu un nakti buhtu nomohda un gahdatu, lai fchi uguntina ne-isdiftu. Weena no fchahm abjahm jumprawahm ir ehfchana un ohtra dwafohas willfchana. Birni mineta zaur ehfchana peemet tai uguntinai arween tahs dshwibas ohglites un ohtra tahs arween puhfchla ar dshwibas dwafohinu, lai ta dshwibinas uguntina arween kwehlotu, un tad weena waj ohtra no fchahm ugunkurejahm, waj zaur flimibu jeb kahdu breefmbu tohp aiflaweta strahdaht fawu darbinu, tad waj nu pamafi jeb ari peepefschi apdseest muhsu dshwibas leesmina. Pateifkim Raditajam, ka wehl tahs diwas beswainigahs uguns jumprawas uftura muhsu dshwibas leesminu un afinis, tad dshwa karstuma straume, tel rinki aplahrt zaur muhsu meefu un dwehfeli!

Par afinim runadams grihu manus zeen. Klauftajus pawadiht pa afinim, isflaidrodams kas afinis ir. Afinis waretu pateefiga nosihmeschanâ faukt par fchlichstahm meefahm; jo eefsch winahm peld wifa muhsu meefa, tapat ta, kas wehl nau fastringufi, ka ari ta, kas jau iskusufi, un war faziht, ka ikweens lohzeelis zehlees no afinim. Pee-augufcham zilwefam, wideja wezumâ, ir zaur zaurim nemoht kahdas 30 mahzinas afinu, kuras ari 30 grahdu karstas. Afinis mahjo gan leelâs ahderes, gan tanis motina smalkâs afindshflinâs. Wina nas nestahw uf weetas, bet bes miteschanas tel rinki aplahrt zaur wifu meefu, lai waretu pilnigi isdariht to no Raditaja usdohtu darbu, kas ir fchahds:

Weenkahrt: Tahs isbruhketahs kerpera datas no wifa auguma fchirt un west ahra;

Ohtrkahrt: Tohs jaunus baribas spehtus peewest karam organam un lohzeelim;

Trefschkahrt to meefas siltumu iswadiht pa wifahm kerpera malahm un dahahm, lai tas wifur buhtu weenads, ne zitur masaks un zitur leelaks. Afinis tel rinki aplahrt arween uf weenu pufi, bet kad katra kerpera weeta no winahm dalinas subd par augumu pahwehredamahs un katra weeta atkal jaunas datas peenahl klahht, tad nemas newar faziht, kura weeta afinustraume eefahfahs un kura pabeidsfahs. Afins tezeschana ir besgaliga.

Cefsch afinim ir wifas tahs leetas, no kam muhsu kerperes pastahw. Bantabaltums un mateklis (Faserstoff) no kam zelahs zihpfloni (Muskeln), plehwes un ahda; sofforafahbes kalkis, ino kam zelahs ftrimsli un pauli, tauki un wehl ziti faturi, no kam zelahs smadsenes u. t. jo pr. Bes teem mineteem zee-teem un tehofcheem fatureem wehl eefsch afinim atrohдахs flahbeklis, flahpektis, ohglufahbe un wahramais fahls.

Kad islaistas, jeb wehl eefsch smalkahm ahderehm tehofchas afinis apflata zaur leelinafchanas glahfi (Mikroskop), tad tahs israhdahs ka zaurredsams, bespehrwigs fchlidrums, eefsch ka peld ne-isskaitams pulks masu afins graudinu. Kad fchohs graudinus apflata pa weenam, tad tee ir til apaki ka lehpugraudu pufes. Katra afins graudina plakanskis zaurmehrs ir kahdas $\frac{1}{5000}$ datas no weenas zellas, un tahda wihse kahdeem 25 milionem afins graudinu buhtu ruhmes uf weenas zellas.

Katra graudina beesums isnes kahdas $\frac{1}{10000}$ datas no weenas zellas un ta kahdi 400,000 milioni afins graudinu eetu uf weenas kubizellas. Kats afins graudinsch preefsch fewis ir zaurfpihdofsch un no pehrwes bahlidfeltens, bet kad nu tee stahw pa daudseem kohpa weens pah ohtru, kas notura gaismas zaurfpihdofchanu, tad tee paleek arween farkanafi; kamehr leela pulka ir pawifam afinsfarkani.

Afinis ir organigas (is augeem un dshwneekeem) un neorganigas baribas datas. No neorganigeem uhdens is-taifa afinis $\frac{3}{4}$ datas, kas tahm dohd to tehofchu fchlidrumu un tohs zitus faturus eefsch fewim peldina waj nu iskusufchus jeb ne-iskusufchus, organigus un neorganigus. Kad afinis fadedsina, tad winas isdohd eefarkanus pelnus, no kureem war taifht dselst.

Afinis, pehz lihdsibas runajohht, ir muhsu meefas un dwehfesles emma, tadeht mums buhs ruhpetees tai emmai doht wese-ligu baribu, tad wina mums dohs weseligu sihdelu. Mums ne-buhs scho emmu par traku danzinaht, ka daschas jaunas meitas to mehds dariht, kas tad karstu sihdelu dabujufchas pee lohga jeb durwihm nostahjufchas eerauj aukstu gaisu, waj usdfer aukstu uhdeni un ta dabu delamo un tihfchu nobeids fawu jaunu jauku dshwibinu. Mums nebuhs scho afins mahi isbaideht zaur beedeschana un aiskaitinaht zaur nefawaldamahm dufmahm, jo zaur tam waretu dabuht neweseligu sihdelu, no kam zelahs flimibas, ka drudschi, frihtama kaite un wehl zitas. Relaimiga brihdi, zaur breefmgahm bailehm un errastibahm afins sihdels pawifam waretu aiskrist un zaur tam mums no-nemt kahdu lohzeeli, auguma datu, jeb zaur schlaku uf weetas aptureht muhsu dshwibas ahderi un ispuht dshwibas leesminu. Tapat mums ari wajaga to afins sihdelu tureht leela wehrtiba un nehubs bes nelahdas ihstas wajadshbas isspeest no meefas karstahm kruhtihm. Ikweens gan fapratihes, ka es ar fcheem wahredeem simeju uf afins laifchana, jo dauds nemahziti lautini ar fawahm dahrgahm afinim isdshwojahs pawifam weegprahtigi. Wifas kaites, galwas, = azu, = sohbu, = fakla, = kruhschu, = muguru, = wehderu, = kahju un firdsfahpes tee grib dseedinaht zaur afins nolaischana. Pee katras eefahpefchanahs tee eet pee zihrulneeka un leel eezirft kahja, rohla, = fakla. Kas fawas afinis wehl nau eelaidufchi, tee gan wehl aifturahs no ahderes laifchanas, lai ta aiftureschanahs taptu aistaupita ka kahds lihdsellis, zaur ko izjeltees no mironem; jo tee plahpa, ka kad mironam, kam dshwofchanâ nemas ne-efoht afinis laistas, ufzehrtoht ahderi, tad tas atkal atdshwojotees. Bet kad ari kahdu tahdtizigu kahda feewina peerunajufi pee pirmahs afins laifchanas, tad tas pehz arween afins tezina no meefas ka fuhfalas no krehjuma kehrnes, fazidams: „Kam jau weenreis ir eelaistas, tam wairs neko neslahdehs.“ Ka dsirdams, tad til par to ruhpejahs, ka tas ko neslahdetu, bet waj tas ari ko geld, tas ir weenalga, lai til zirulneeks knahbj uf ahderes, tas jau dauds nemaksa, mahrtu waj 5 kapeikas, un pee tam taf paleek weeglaki. Da neprahtiba eet wehl tahlak; jo daudsi faka: „Kam afinis weenreis eelaistas, tam arween jalaisch, jo zitadi ir flikti.“ Tahdi tad ari no muskibas un eeraduma ik mehneschus weenreis nolaisch afinis un ta it weegprahtigi isfchkehrsch dshwibas leelako un dahrgako mantu, no kam zelahs gara mahjiba un wifadas meefas kaites. Afins laifchana ir tahs pehdigahs ahrtes sahles pret nahwigahm flimibahm, fur nelahdas sahles newar lihdscht, tur til war kertees pee afins laifchanas, un to til ween mahzihst dakters war finaht, tadeht afinis nefad newajadsetu

laist, bes daktera atlauschanas; jo tee asinsgrehti padara wairaf skahdes nekà ugunsgrehti.

Lai tad taipam fawas dahrgas afinis un tabs usturam pee dabigas un weseligas tezeschanas zaur fahrigu ehshanu un dserfchanu un tikuschu strahdashanu! Pats Raditajs jau ta ir eeriktejis, lai winas tezetu, muhs pee weselibas un dschwibas usturedamas, un sirdij usdewis par to gahdaht, lai ta tezeschana nemitetohs pirms Wiasch pats usfauz: „Lihds fchejeen! Tawo zelsch ir notezejis!“

Pee sirds tizis runaschu te ihsumà ari no tabs: Sirds stahw muhsu kruhtis, ihpaschà buhdà, wairaf us kreiso pusi aif peektahs un festahs ribas. Wina ir duhra leelumà ar weenu strupu un ohtru spizu galu. Spizakais gals stahw us semi un strupakais us augschu, no ka eet ahderes us plauscheem kasklu un rohsahm. Sirdij paschà widu no augschas us semi eet feena, kas to isfchir diwàs datàs, no kurahm weenu datu fawz par labo un ohtru par kreiso sirdskambari. Kats sirdskambaras zaur schlehrseneu ir atkal dalihis diwàs datàs, bet tabs schlehrseneas ir til klapes, kuras ziladamees afinis laisch jauri no preekschkambara kambari un atkal atpakaf.

(Uf preekschu wehl.)

Teika par Alufnes brunneecku pils zelschannu.

Kad pili sohkuschi muhrecht, tad lo deenà muhrejuschy, tas nakti esohf apgahsees. Kad nu ta ar darbu nemas us preekschu newarejuschy tilt, tad nahkuschi us tahm dohmahm, ka esohf wairadfigs weenu dschwu zilweku muhri eemuhrecht, tad muhri ne-avgahschotees! Kà dohmajuschy ta ari darijuschy. Jimuhrejuschy widu muhri masu kambariti; kahdà deenà, kad Alufneeschu meitas no tihroma, tur labibu plahwuschas, gahjuschas us mahjahm, gar pili garam dseedamas, tad pils meisters isgahjis tahm preti, rohkà atfleghu bunti turedams, un meitas usrunajis: meitas, kura gribat par pils fainneezi buht, ta fanemat schahs atfleghas. Weena meita ar wahrdu Marija, neko kaunu nedohmadama peegahjusi pee ta un fanehmusi tabs atfleghas, teikdama, ka gribohf par pils fainneezi buht. Tuhlin tikusi no ta pilsmeistera, un no ziteem winu

strahdneekem fanemta un us pili aifwesta, tur to tuhlin tai preeksch winas ismuhretà kambariti eelikuschi un tabs durwis aismuhrejuschy zeeti. Tee strahdneeki esohf dsirdejuschy winu dauds deenas tur waimanajam, kamehr nomirusi. No ta laika esohf pa brihnumu, lo deenas muhrejuschy, naktis muhri paschi ohrtitil no sewis peemuhrejuschees klacht. Tapeh3 to pili ari peh3 tabs meitas wahrda par Marienburg nosaufuschy. Darbs pee schihs pils buhweschanas bijis gauschi gruh3; pee darba dsichti wisi, wihri, feewas kà ari behrni, kas til kahdu masu afmintinu warejuschy pazelt. Seewas kam behrni dsimuschi, til trihs stundas ween no darba atlaisas.

G. K.

Zeenigai skohlotai Latweetei.

Es esmu sawà raksteenà to kaunu usrahdijs, un Zuh3 sawà to labu. Launs un labs ir wisur atrohnams. Abjeem taisniba. Un kas lab3, to es ne-esmu nemas smahdejis. Tomehr ihfi wispahrigi pahri wahrdu wehl fajischy. — To gan neweenà skohlà nemah3, ka strahdaht un agri zeltees ir kauns, bet tomehr waj nau taisniba, ka pilsehta mah3u skohlàs smalzina un aifradina dauds skohlnee3es un ari skohlneekus tahdà wih3e, ka skohlu beiguscheem jeb mah3à pahrnahkuscheem nu wih3 mah3u darbs reebjah3? Kreetni mah3itees ir un paleef labi, bet daudsi nemah3ah3 kreetni un paleef fahschkohbiti. Glihti gehrbtees dauds mas peh3 mahdes ir loh3i jauki, bet ne schtahti dsicht. Zuh3u rakstà buhtu wih3 labi dohmahts, bet — — — Tadehl peekrihtu Zuh3u teikumam, ka starp kreetni mah3itahm Latweetehm buhs labas fainnee3es, bet ne starp „tahdahm pahrmah3itahm“ fainneeku meitahm!! —

—m—

Atbildas.

A. B. J. Dohkas no tahm dseefniam gan isleetaschu. Ortografija nebuhs nelahds schlehrs. Deht tahm studinaschanahm — ja no Rihgas gribeet lo Latw. awis3es eelikt, tad nodohdeet to D. Minus k. kantori, tur tablat apgabdhahs.

J. D. — M. Ja gribeet Latw. aw. wehl ar wiseem pirmajeem nummureem dabuht, tad tuh3u ar awstelleschanu pafelgtees.

Latw. aw. apgabdatajs.

Latw. Awischu apgabdatajs: J. W. Sakranowicz.

Studinaschanas.

Sawahm zeenijamahm andeles kundehm un wiseem, kas pee man lihds schim prezes pirkuschy, zaur scho padewigi daru sinamu, ka es tagad pastes eelà, sawà leelajà namà Nr. 23 (blakam manai lihdschiginigai pahrdohschanas weetai) dschwouju, tur kreifajà galà mana maises pahrdohschana atrohdahs. Mana amata weeta leelajà eelà tika 11. Nowember f. g. pawisam us pastes eelu pahrzelta, tapeh3 ka es to namu tur (leelajà eelà) esmu pahrdewis. 1

J. Brahl.

Zelgawà, 12. Nowember 1875.

Katki

teel wehl tapat kà lihds schim par lehto zenu pahrdohiti *Jumprawmuischà* pee waustas. 2

Zaur scho daru wiseem sinamu, ka es peh3 oberhoiteefas fpreeduma sawu dschwollt esmu pahrzehltis no Zauwjelgawas uf Zelgawu, un esmu Zelgawà no 10. Janwar f. g. teefas leetàs runajams befera Minuta namà (itireis Brahla namà) sdeenas no 9.—11. preekschpusdeenas un no 4.—5. pehschpusdeenas.

Paul Wachtsmuth,

oberhoiteefas adwofats.

Weens neprezeh3s lotweefschu

Dahrsneeks

ar labahm atefareehm war dabuht weetu Alsdires muischà pee Randawas. 1

Peh3 tam, kad tas pee fr. Eltschuu muischas pagasta peederigs laulah3s pahris, Mikels un Dahre Krieberg, to jaunako debli no fr. Sufsejmuischas Zaujsem fainneeko tebma, Pehter Pohrect, ar wahrdu Rabatinsch, ar scha wezafu atwehleschanu un ar teefas sinu behrna weeta veenehmis, teel no fr. Eltschuu muischas pagasta teefas wisi un illatris, kas schai leetai kahdu likumigu pretim runaschanu turetu, zaur scho studinaschanu usajinati, diwu meheschu starpà un wifu wehlaki lihds 27. Februar 1876. g. ar sawahm eerunahm pee schihs pagasta teefas peeteitees.

jeb peh3at muhschigas flusu zeeschanas usliskhanu fagadibit. 1

Ar. Eltschuu muischas pag. teefà, 28. Dezemb. 1875. (Nr. 446.)

Pag. teef. wahrdà:
Teef. sreibw.: Seegràn.

Disputè

wifadas drahnas un dsijas teel wifadas krahfàs pehrwetas un drufatas, tapat ari wadmala welta un preseta no K. Swienberga. 1

No Bez. un Zauj-Sauls pagasta waldischanas teel zaur scho wiseem schelt peederigeem pagasta loh3ekkeem sinams darh3s, ka schi waldischana til weenigi sawu sehdeschanu zeturbdeenàs noturehs, kuras deenas galwas nanda tiks fanemta, pafes isdoh3as un wifas zitas pagasta waldischanas darischanas isdaritas, un kas zitas deenas pee schihs waldischanas nah3s, tas par welta sawu zeku mehrohs.

Schè klacht teel wifas woltigias wafemigi luh3as, schi pagasta galwas naudas warahdneektus bes rittigahm galwas naudas hofstanzehm nepeektireht.

Bez.-Sauls, 2. Janwar 1876. 1

(Nr. 3.) Pag. wez.: A. Antin.
(S. W.) Pag. sreibw.: M. Pohlmann.

Abonnements

für das Jahr 1876 auf die in unserem Verlage wöchentlich erscheinende

Mitauische Zeitung

werden in unserem Comptoir, in der Buchhandlung des Herrn **Ferd. Besthorn**, in den Handlungen der Herren **F. A. Klein**, Ecke der Colonnaden, **J. Schablowsky**, Kathol. Straße und **G. Siller**, Doblensche Pforte, entgegengenommen.

Ohne Zusendung: Mit Zustellung ins Haus:
 Jährlich . . . 1 Rub. 50 Kop. Jährlich . . . 1 Rub. 80 Kop.
 Halbjährlich . . . " 80 " Halbjährlich . . . 1 " — "

Ueber die Post:
 Jährlich . . . 2 Rub. 10 Kop. Halbjährlich . . . 1 Rub. 15 Kop.

Bereits erschienene Nummern können nachgeliefert werden.

J. F. Steffenhagen & Sohn.

**Sweedru arklus; ezeshas; sehjasmachines; roh-
 kas-, sirgu-, uhdens- un damfa-kulamahs machines;
 treschotkas; eksesmachines peedahwa wisaddõs leelumõs
 no wislabakam Englantes, Wahju- un Sweedru-šemes fabrikam**

**tas wispahrigais krahjums no semkohpibas machinehm
 un rihkeem no**

Rihgã. J. W. Grahmana Rihgã.

Pastahwigs lešgeris:
 Nikolai eelã blakam bišneeku-
 dahšam (Schühengarten).

Rantoris:
 leelajã Jehkaba eelã, pretim
 biršhasnamam.

Pe ešihmejumõs: Us oštru baltisku wispahrigõ isstahdi Rihgã 1871. g.,
 Juni mehn., tika tahm fabrikam, kuru agentõs J. W. Grahmanõs ir, pawi-
 šam kohpã

22 premiju šihmes

peedalitã, šarj kuram ari atradgõs tas šudraba medalis no ministerijas par
 trošna ihpašchumeem, kaš bija ta

wisleelaka flawas šihme
 preekš machinu nodalaš.

Zimermanis

un ari **meschafargõs** war par Jurgeem f. g. de-
 nestu peenemt. Tamdeht japectehãš driš Jelgawã,
 pastõs eelã Nr. 30. 3

Labs kalejis

war no Jurgeem wectu dabuht Dšolmušchã pce
 Jelgawã. 3

Dšolmušchã pagãšã waldischãna dara zaur šcho
 šnamu, ta wina tagadin **škohlotaju** jau peeneh-
 muš un tamdeht pce šw. Annas bašnižãš mahžitaja
 Konradĩ f. melbedamees wãtrõ netiškõ no wina preti
 nemiti.

Dšolmušchã, 15. Janwar 1876.
 (Nr. 15.) Pag. wez.: P. Freimann.
 Pag. štrihw.: Šaimana Frižis.

Škohlotajs,

kursch labãš leezibãš šihmes war šurãbbiht, melle
 wectu. Klatãkas šinãš pce škohlotaja N. Pfeiffer L.
 Jelgawã, upes eelã Nr. 4. 3

Pce trošna Behrõmušchã (Dobbeles aprinkĩ) pa-
 gãšã teefãš nama jauna taškama treliau šehã nabõš
 2. Februar f. g. uš iffõhlišchãnu, tamdeht kas šcho
 darbu gribetu ušnemt, lai minetajã deenã meldehõ
 Behrõmušchã teefãš namã. Turpat ari war tee
 nolikumi šãtru deenu tikt eeflatiti.

Behrõmušchã teefãš namã, 17. Janwar 1876.
 Pcederigu pagãšã waldischãnu wahedã Uhdšes
 pagãšã wezakãis J. Štoket.
 Štrihw.: G. Reichmann.

20 rubl. šudr.

pateizibãš maksãš!

22. Dežember p. g. ir **trihs jaktõ-
 šuni, melni, bruhnãhm kaš-
 jahm**, no Kumbãš uš Annãš muš-
 šchãš mešhu ar šãpsu pahrgãhjušchĩ
 un nau wãtrõ atpãlak greešufšhees. Šãš par šcheem
 šuneem kašdas šinãš — un ja tee ari zaur kašda
 bešgõhdiga žilweka rohkãhm šagti waj frituškĩ —
 pãšneegõš, dabuhs no Kumbãš mušchãš waldischãnãš
 augšchõje **pateizibãš maksã.**

Štoklas behrni
 war weenu ihpašchu ištãbu ar šãbu apšohpšchãnu da-
 buht Štrihwer eelã Nr. 19.

Dšolmušchãš pagãšã waldischãna (Paušgnãde
 Gem. Berw.) dara zaur šcho šnamu, ta no winaš
 27. Janwar 1876. gabã ar Dobbeles aprinka teefãš
 atwehleschãnu **400 mehri magãšinãš rudšũ**
 masakãš datãš wãtrakšõhližãjem pret šladru maksu
 tiks pahrdõhti. 2

Dšolmušchãš teefãš namã, 9. Janwar 1876.
 (Nr. 8.) Pag. wez.: P. Freimann.
 (S. W.) Pag. štrihw.: Šaimana Frižis.

Aluspudeles

ĩf P. Volkmann f. fabrika Mašchõš teel pahrdõhtãš
 ĩf fabrika krahjuma pce **G. Ušmann f., Jel-
 gawã**, leelajã eelã Nr. 20.

Turpat teel preekšchĩ fabrika apštelleschãnãš uš
wišwišãdu šorti pudelehm preti nemtas. 3

Jaun-Šwirlaukas mušchã war dabuht no
 Jurgeem 1876. g. weenu

alusbruhsi

uš renti.

Weenas mahjas

ar pilnu inventarijumu, tuwu
 pce Jelgawã, ir no Jurgeem 1876. g. uš wãtrak
 gabem uš renti dabunamas. Klatãkas šinãš
 war dabuht Jelgawã pce **J. Brõdermann f.,**
 pretim **Reyher f. grahmatu bohdei.** 2

Schujamãhs machines

ar rohkãhm un kašjahm štrãhdajamas,
 no 7 rubl. šudr. šãhloht, pahrdõhd

Biegleris un beedris,
 Rihgã, leelajã pilš eelã Nr. 19.

Bauškas aprinkĩ eekšchĩ Bahrbeles

fškohlotaja palihgõs
 teel melleškõš.

XXIX. Maškãwãš loterijas (dšeltenãš
 bišetes) winneštu listõ no 26. un 27. De-
 žember 1875. g. štahw ĩšlikta preekšchĩ
 eekštatĩschãnãš pce **M. Š. Šõwenšteinã,**
 Jelgawã, leelajã eelã Nr. 16.

20,000 rubl. frita uš Nr. 57937.
 4,000 " " " " 66128.

Pe ešihmejumõs: Šãš no manim lohšes nehmuš-
 chĩ un tagad winnejuškĩ, teem zaur wehtu-
 šehm to pašinošchũ. Winnešus pašhõšũ eeda-
 buht jeb tuškĩ tohs ĩšmaksãju ari par loh-
 šehũ, kaš nau no manim pirktãš. —

! Uštrupe !

Jaun-Šwirlaukas mušchã (Neu-Bergfried) pce
 Gutmana tiks 27. un 28. Janwar f. g. uštrupe notu-
 reta un tiks wãtrakšõhližãjem, ta ari apãkšchĩ rohkãš
 šlapšĩ, lumodes, galbi, špe egełĩ, krebsĩ, bĩdes, da-
 schãdi rakĩ, širgu-šeetãš, ritent, lahdes u. t. j. pr.
 pahrdõhti. — Beš tam weht tiks apãkšchĩ rohkãš wi-
 šãš pce bruhšchã eekĩtkõš wajãdšigãš leetãš, šã: wãh-
 tiš, muzãš, kapãra katĩš, wišãdi kublĩ u. tã j. pr.
 pahrdõhti. — 1

Keegelus un dakštinus

war dabuht pirkt, kam wajãdšigõš, leel-
 kundãhlẽ. 2

Drukãhtõ pce J. W. Steffenhagen un dešla.